

Sire,

Majesteit,

Excellenties (Geachte president van Europa, geachte minister-president),

Waar je -behalve in onze gedachten- ook bent...liefste Marleen,

Dames en heren,

Precies honderd jaar geleden verdrongen zich iets verderop enkele honderdduizenden vluchtelingen om te beginnen aan wellicht de meest hachelijke reis van hun leven. Het was oorlog en vele Antwerpse gezinnen werden gedwongen hun geliefde Scheldestad brandend en gebombardeerd achter te laten, op zoek naar veiliger oorden. Deze pontonbrug vervulde in 1914 een cruciale rol. Aanvankelijk aanvoerlijn van materiaal en bevoorrading, werd ze plots een vluchtroute voor zowel het veldleger als de bevolking. Een journalist van de krant *Het Volk* verwoordde de chaos op en rond de brug als volgt: *“Aan de Schelde is het één menschenzee, een massa van rijtuigen, automobielen, huifkarren, kermiswagens, ja wat niet al. Stampvol gaat de stoompont geregeld naar de overzijde. Ik houd mijn hart vast...als daar maar geen granaat valt.”*

Vandaag is deze heraangelegde brug vooral een symbolische herdenkingsplek. Op de plaats waar in 1584, 1914 en 1944 **oorlogsbruggen** lagen, ligt nu een weekend lang een heuse **Vredesbrug**. **‘Generaties verbinden’** als triomf over het gruwelijke verleden blijft dé ultieme doelstelling van dit ambitieuze vredesproject. Op de plaats waar ooit burgers het oorlogsgeweld ontvluchtten, ligt nu een zelfverzekerde, kosmopolitische stad die zelf, 100 jaar later, een onthaalstad is geworden voor heel wat culturen, nationaliteiten en gemeenschappen. De stad en de brug herinneren ons aan de fundamenten van het verleden én dwingen ons hoopvol de toekomst tegemoet te kijken. Een credo als ‘nooit meer oorlog’ klinkt helaas actueler dan ooit, zeker nu we wereldwijd worden geraakt door conflicten in onder meer Syrië en Irak.

Sire,

Majesteit,

Excellenties,

Nu kunnen we ons nauwelijks voorstellen hoe de vele mannen, vrouwen en kinderen die halsoverkop moesten vluchten voor de nakende oorlogsdreiging- vaak in grote angst en onzekerheid- hun gedwongen oversteek werkelijk hebben beleefd.

Vaststaat is dat hun historische vlucht van toen in schril contrast staat met de manier waarop we ze vandaag hoopvol herdenken. Ingetogen en respectvol herdenken van wat was, als tegengif voor onverschilligheid, is trouwens een belangrijke, permanente opdracht van ons allemaal.

Zeker nu de laatste, moedige getuigen van dat verre oorlogsverleden steeds zeldzamer worden. 'Waar de belangstelling verdwijnt, verdwijnt ook de herinnering' zei Goethe ooit.

Dankzij de aanwezigheid van de inmiddels 105-jarige Josée Heyrman die zich nog haarscherp 'haar' oversteek herinnert en die van de jonge kinderen die zo dadelijk een replica van de brug officieel mee zullen inwandelen, slaan we een symbolische brug tussen vroegere, huidige en toekomstige generaties. Want alleen door *kennis en inzicht*, door *empathie en verbondenheid*, door *reflectie en actie* vermijden we dat er hier opnieuw oorlog uitbreekt¹.

De provincie Antwerpen draagt die krachtige boodschap enthousiast mee uit. Tijdens dit cruciale herdenkingsjaar verleende ze aan maar liefst negen uiteenlopende projecten haar medewerking. Enkele hoogtepunten onthoud ik u niet.

Zo lanceerden we vorig jaar de koepelwebsite www.antwerpen1914-1918.be (*Antwerpen 1914-1918*) en zetten we samen met de provincie West-Vlaanderen de dynamische databank en zoekmachine www.WegwijzerWOI.be (*Wegwijzer WOI*) op.

Scholen, bibliotheken en gemeenten kunnen de komende maanden nog verder kennismaken met de reizende tentoonstelling 'De Grote Oorlog in grote lijnen' die de Belgische en internationale WOI-geschiedenis én het verhaal van de oorlog in onze provincie belicht.

Ook onze sterke militaire verdedigingsforten kregen de nodige aandacht dankzij de tentoonstelling 'FORTEN1914' en een unieke editie van de bekende "Fortengordel".

Daarnaast verleenden we onze medewerking aan multidisciplinair onderzoek onder leiding van de Universiteit Gent. Zo leidde een studie van een reeks luchtfoto's tot de herontdekking van een kilometerslange Duitse verdedigingslinie. Op 25 september erkende de Vlaamse Overheid het zogenaamde **Zimmermannproject** in het noorden van onze provincie nog als voorlopige militaire ankerplaats.

¹ Aldus het Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie: <http://www.herinneringseducatie.be/>

Dat voor sommige herdenkingsinitiatieven meer geld nodig was, beseften we als provinciebestuur maar al te goed. Daarom kon het sterk gewaarde Vredescentrum rekenen op een financiële ondersteuning van 268 800 euro.

Dankzij die bijdrage en cofinanciering van zowel stad als provincie, sleepte het Vredescentrum, onder leiding van de even geliefde als aanklappende Marleen Van Ouytsel -die vooral nu hier bij ons had moeten zijn- een bijkomende projectsubsidie van het "Impulsfonds 100 jaar Grote Oorlog Toerisme Vlaanderen" in de wacht.

Die extra 500 000 euro gaven 'Antwerpen '14-'18' vleugels: het groeide uit tot een koepelproject met internationale uitstraling. Heel hartelijk dank daarvoor, Toerisme Vlaanderen.

De afgelopen maanden deden zowel het Vredescentrum als de deelnemende partners zowat tienduizenden bezoekers op uiteenlopende manieren stilstaan bij de Eerste Wereldoorlog. Kroon op het harde werk is deze, tijdelijke pontonbrug die dit weekend bijna honderdduizend geïnteresseerden uit binnen- en buitenland de unieke kans biedt om zelf de oversteek te maken én zo symbolisch samen bruggen te bouwen. 'Als de klokken van de herinnering luiden, wordt het Zondag in het hart' aldus de Duitse dichter Peter Sirius.

Sire,
Majesteit,
Excellenties,

Ook vandaag weer weerklinkt de melodie van de herinnering in onze hoofden en harten. Laten we ze koesteren, terwijl we zo dadelijk over de brug wandelen. In het besef dat ook wij en alle toekomstige generaties sleutels in handen hebben om -hier en nu - vrede waar te maken.

